

Keruualueiden luomusertifiointi

7.2.2018

Sampsa Heinonen

Evira

Neuvoston asetuksen (EY 834/2007) 12 artikla, kohta

- Luonnonalueilla, metsissä ja maanviljelysalueilla luontaisesti kasvavien kasvien ja niiden osien keruuta pidetään luonnonmukaisena tuotantomenetelmänä, jos:
 - a) Kyseisiä alueita ei ole **edeltävien vähintään kolmen vuoden aikana** käsitelty muilla kuin luomutuotannossa sallituilla tuotteilla
 - b) Keruu ei vahingoita luonnollisen elinympäristön vakautta eikä lajien pysyvyyttä keruualueilla

Mitä luomukeruuotanto koskee?

- Luomukeruualueilla voidaan tarkoittaa luomutuotannon valvontaan ilmoitettujen ja vaatimukset täyttäviä **luonnonalueita** (esim. metsiä ja soita) ja **maatalousalueita** (esim. peltoja, pientareita ja luonnonlaitumia).
 - Edellyttää, että keruu kohdistuu luontaisesti kasvaviin luonnonvaraisiin kasveihin tai niiden osiin.
- Lainsäädäntö ***ei rajoita keruuta syötäviin kasveihin***, vaan luomukeruuotteita voidaan kerätä käytettäväksi esimerkiksi myös,
 - **rehuksi** (esim. yrtit rehuseoksia varten),
 - **lisäysaineistona** (esim. siemenet, taimet ja pistokkaat),
 - **luomukosmetiikan raaka-aineena** (**Huom!** EU-asetusta ei voi soveltaa itse luomukosmetiikka tuotteisiin, ainoastaan maatalousperäisiin raaka-aineisiin!)
 - **koristekasveina** (esim. jäkälä tai joulukuuset).

Mitkä metsäntuotteet siis jäävät luomukeruu- tuotteiden määritelmän ulkopuolelle?

Ainakin:

- **Luonnonlaitumet**, koska ne ovat osa luomueläintuotantoa, mutta lainsäädäntö ei estä rehujen keruuta luomukeruualueelta.
- Tuotteet, joiden käyttötarkoitus ei kuulu maataloustuotteen määritelmään, esim. koivunoksista valmistetut **saunavihdat**.
 - Raaka-ainetta, eli koivunoksia voidaan kutsua **luomukoivunoksiksi**, mutta jalostettuun tuotteeseen eli **luomusaunavihtaan** EU:n luomulainsäädäntöä ei voi soveltaa.

Keruualueiden liittäminen luomuvalvontaan

Toimija	Toimijalle asetettavat vaatimukset
MENETELMÄ 1: KOLMANNEN TAHON SELVITYS, SOPIMUKSELLINEN	
Keruualueen selvittäjä	Hankkii luotettavat tiedot alueen luomukelpoisuudesta Laatii sopimukset maanomistajatahojen kanssa Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
MENETELMÄ 2: MAANOMISTAJA LIITTÄÄ OMAN KERUUALUEEN VALVONTAAN	
Maanomistaja/metsätila	Liittyy alkutuotannon valvontajärjestelmään (Ely-keskus)
Maanomistaja/luomutila	Liittää omistamansa keruualueet olemassa olevaan luomuyksikköön (Ely-keskus)
KERUUTUOTTEIDEN OSTOTOIMINTA	
Keruuotteiden ostaja	Liittyy elintarvikkeiden valmistuksen valvontajärjestelmään (Evira) Voi ostaa luomumarjaa poimintaehtoihin sitoutuneelta poimijalta
Poimija	Sitoutuu luomupoimintaehtoihin Ei liity valvontajärjestelmään

”Kolmannen osapuolet takeet”

- Toimeenpanoasetus 889/2008 art. 70.2, mahdollistaa alueiden hyväksymisen luomukeruualueeksi **kolmannen osapuolen takeiden** perusteella.
 - Mahdollisuus viittasi alun perin lähinnä luomuehtojen vaatimusten täyttymiseen alueilla, jotka eivät ole suoraan keruutoiminnan harjoittajien hallinnassa (kansainvälisesti esim. kansallispuistoalueet).
- Suomalaisessa soveltamistavassa metsänomistaja tai hänen edustajansa (esim. metsänhoitoyhdistys) antaa sitoumuksen luomuehtojen noudattamisesta suoraan **keruualueen selvittäjälle**.
 - Sitoumus sisältää mahdollisuuden sopimuksen irtisanomiseen, mikä käytännössä tarkoittaa, että metsänhoitoyhdistys ilmoittaa keruualueen selvittäjälle mahdollisesti muuttuneet tiedot.
 - Kun tämä tieto (esim. ureakäsittelystä) kulkee näin metsänhoitoyhdistyksen kautta, ei luomukeruuotoiminta estä normaaleja metsänhoitotoimenpiteitä.

Kuka liittyy valvontaan?

Miten kulkee tieto?

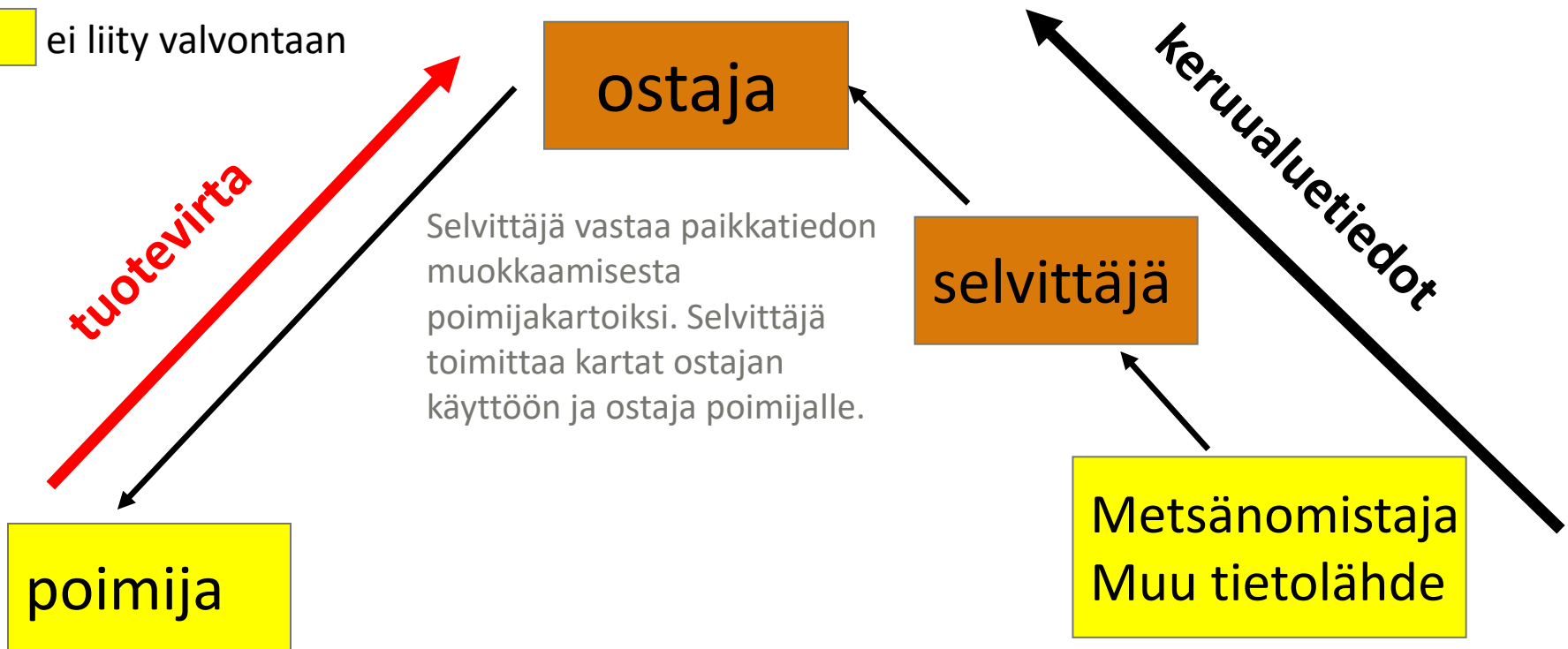
Miten tuotteiden virta?

Luomukeruualueen selvittäjää
valvoo ELY-keskus.

Ostajaa ja valmistajaa valvoo Evira.

- liittyy valvontaan
- ei liity valvontaan

Selvittäjä vastaa paikkatiedon muokkaamisesta poimijakartoiksi. Selvittäjä toimittaa kartat ostajan käyttöön ja ostaja poimijalle.

Poimija kerää luomukeruu tuotteita valvontaan liittyneelle ostajalle.

Selvittäjä saa kolmannen osapuolen takeet ja muut tiedot metsänomistajilta (esim. metsänhoitoyhdistys, metsäyhtiö, Metsähallitus)

Luomusuunnitelman sisältö

Kerättävät kasvilajit ja niiden osat

- *Tuotteiden keruu-aika*

Keruualueisiin liittyviä asioita

- *Keruualueiden sijaintia ja kartat*
- *Siirtymäaikavaatimusten täyttäminen.*
- *Lajien turvaaminen.*
- *Keruualueiden omistussuhteet*
- *Sopimukset eri maanomistajien tai heidän edustajiensa kanssa*
- *Keruualueita koskevien selvitystietojen ylläpito*
- *Kolmannen osapuolen antamat takeet*
- *Viestintäsuunnitelma*

Keruutuotteiden ostotoimintaan, jatkokäsittelyyn tai alhaisen jalostusasteen valmistustoimintaan liittyviä asioita, kuten

- *Poimijoiden ohjeistus*
- *Keruutuotteiden varastointi*
- *Keruutuotteiden pakkaaminen ja merkintä*
- *Keruutuotteiden kuljetus.*

Youngfour Oy luomukeruualueen selvittäjänä

- Suomen 4H-liitto kehitti vuosina 1997 -1999 järjestelmän kolmannen osapuolen takeiden eli tiedon keräämiseksi ja ylläpitämiseksi.
- Mahdollisti laajojen luomukeruualueiden perustamisen kustannustehokkaasti.

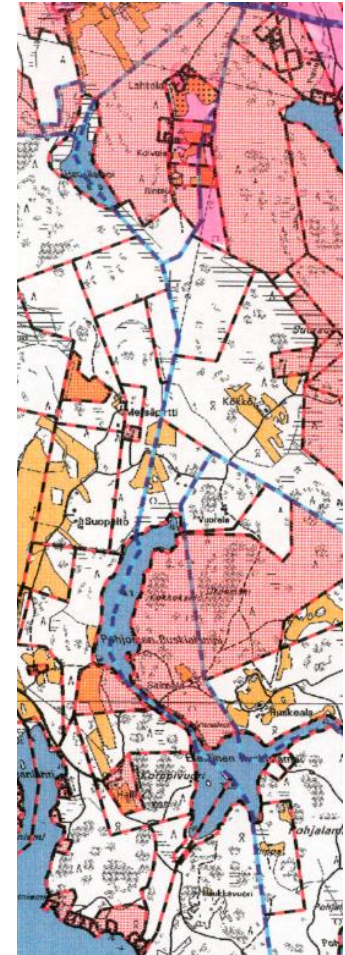
Systemin ylläpito ja tarkastus käytännössä

- **Korostuu:**

- Sopimukset metsänhoitoyhdistysten (MHY) kanssa: tieto, etteivät metsänomistajat torju kantokäepää urealla, tee kemiallista heinätorjuntaa glyfosaatilla tai lannoita metsiään muilla kuin luomulannoitteilla.
- Karttojen päivitys: kartoilta pois metsänomistajat, joihin MHY ei saa yhteyttä.
- Keruualuetta hyödyntävät yritykset maksavat selvittäjälle (esim. Youngfour Oy) korvauksen keruualueen tietojen ylläpitämisestä.

- **Ei korostu:**

- Käynnit keruualueilla, vaikka sirpaloituneet keruualueet ovat riski, koska poimintatyössä voi olla vaikeaa seurata tilanrajoja.
- Yksittäisten maanomistajien dokumentoinnin tarkastaminen.

Lisää luomukeruualaa Etelä-Suomeen?

- Suomen luomukeruuuala on mahdollista kasvattaa vielä yli kaksinkertaiseksi, sillä Suomen metsistä yli 90 prosenttia soveltuisi luomukeruualueiksi.
- Myös tuotevalikoimaa on mahdollisuus monipuolistaa esimerkiksi sienten osalta ja luomukosmetiikan raaka-aineina.
- Haasteena erityisesti eteläisessä Suomessa on rajata pois luomukeruuotoiminnan piiristä ja ylläpitää tietoa niistä alueista, jotka eivät täytä vaatimusta kolmen vuoden siirtymäajasta, esimerkiksi metsiä, joita on käsitelty urealla juurikäävän torjumiseksi, on tehty kemiallista heinäntorjuntaa tai on käytetty tiettyjä kemiallisia lannoitteita.

Avaimet laajentamiselle ovat omissa käsissä!

- Maailman suurimman luomukeruualan ja sen laajentamisen mahdollistavat osaltaan luonnonolosuhteet, metsänomistusrakenne ja syvältä suomalaisesta yhteiskunnasta kumpuavat toimintatavat.
- Luomukeruuotteita poimitaan **jokamiehenoikeudella** maailman puhtaimmissa olosuhteissa **yhteistyössä** hyvin organisoituneiden yksityisten metsänomistajien ja yhteisöjen kanssa **hyödyntäen uusinta tietotekniikkaa ja kaikille avointa tietoa**.
- Muodostuvaa kokonaisuutta ei voi sellaisenaan kopioida mihinkään muualle, mutta toisaalta mahdollisuuksien täysimääräinen hyödyntäminen on yksin Suomen varassa.

Kiitos!